1. וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דַּבָּת הָאָרֶץ רָעָה בַּמַגּפָה דַבָּת הָאָרֶץ רָעָה בַּמַגּפָה לְפְנֵי יְיָ: במדבר יד לז 2. אָנִי יִיְ דָבַרְתִּי אָם לֹא הָרֶעָה הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלֶי בַּמִּדְבָּר הַזָּה יִתִּמּוּ וְשָׁם יָמָתוּ:

יְשָׁם יָבֶּוּוּה. במדבר יד לה 3. אִסְפוּ לִי חֲסִידִי בֹּרְתֵי בִּרִיתִי עֲלַי זְבַח:

4. וַצֵּרְדוּ הַם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְאלֶה וַתְּכַּס

5. יִיָּ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד :שאול וַיְּעַל

6. וימח את כל היקום אָשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֶדְמָה מֵאָדָם עַד בְּהַמָּה עַד רֶמֶשׁ וְעַד עוֹף הַשְּׁמִיִם רֶמֶשׁ וְעַד עוֹף הַשְּׁמִיִם ֶּנֶּכֶּחְוּ מָן הָאָרֶץ וַיִּשְּׁאֵר אַך נֹחַ וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתַבָּה: בראשית זכג בראשית ז כג בַּוּנַבְּה: בוּאשּיתוּ רֹכּג 7. וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעלָם בְּשַׁגַּם הוּא בְשֶׁר וְהָיוּ יָמֶיוּ מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה:

8. תהרו חשש תלדו קש

ישעיהו לג יא ישעיהו לג יא 9. בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפְּחַד ולא שֶׁבֶּט אֱלוֹדַּ עַלֵיהָם: איוב כא ט .10. שורו עבר ולא יגעל תְּפַּלֵּט פָּרְתוֹ וְלֹא תְשַׁבֵּל: איוב כא י 11. יְשַׁלֹחוּ בַצֹּאן וְנֶשְנֵי 11. יְשַׁקּוּ.. עֲוִילֵיהָם וְיַלְדֵיהָט רבית: איוב כא יא ביל ובָנּוֹר

אוב זריא 14. וַיּאמְרוּ לְאֵל סוּר מִשָּנוּ וְדַעַת דְּרְבֶיִךְ לֹא חפצנו: יָהְבָּבּה. 15. וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם עַל הָאָרֶץ הַמַּבּוּל מִיִם עַל הָאָרֶץ לשחת כל בשר אשר בו רוח חיִים מִתַּחַת הַשְּׁמְיִם בל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגְוָע:

16. וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אָת בְּנוֹת הָאָדָם בִּי טבת מכל אַשֶּׁר בָּחָרוּ:

17. בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת לַחַרַשׁ בַּיּוֹם הַזָּה נָבַקעוּ כל מעינת תהום רבה וַאַרָבת הַשָּׁמִים נִפְּתָחוּ:

הארץ והנה נשחתה כי הָשְּׁחִית כָּל בָּשְּׁר אֶת דִּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ:

20. ויאמר אֱלהִים לְנֹחַ מלאה מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם מִפְנֵיוֶעּ אֶת הָאָרֶץ: בראשית ו יג בראשית ו יג

עוף להרביע כל הבריות: שוקף. החמס עלמו כמקל והיינו החמס קם למטה רשע: לה מהם. אין תועלת לה בהם ולה בהמונם ולה במשאם: מהמהם. אשטרי"א בלע"ו: כי נחמתי כי עשיתים ונח. נשמת עלמן שרפתן דכתיב רוחכם אש תאכלכם (ישעיה לג): בשביל סמוכין דריש: יפה עשיתי וכו'. שאיבדתי דרך רשעים כזה: לא

יפה עשיתי. דאפשר היו חוזרין: כל שכן. אילו הוה בדורות אחרים היה לדיק יותר: פלייטון. בושם שריחו נודף ואינו אפרסמון: מקיפה. מליף כמו וילף הברול דמתרגמינן וקפא (מלכים ב ו): כזיקין. נודות: לא יפנה דרך כרמים אמרו לו ומי נח יפנה דרך כרמים חמרו נו ומי בליהם הארץ ויאברו מערב. [מיד] שאינו עושה אם יש מתוך הקהל: בידו כח לעשות כך: [פרידה] אחת יש לי להוליה מכם. מתושלת הלדיק ימות קודם ולא יהיה נדון עמכם:

רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים על כן לא יקומו רשעים במשפט זה דור המבול וחמאים בעדת צדיקים אלו אנשי סדום אמרו לו אינם עומדין בעדת צדיקים אבל עומדין בעדת רשעים יוֹ (מרגלים אין להם חלק לעולם הבא שנאמר יוימותו האנשים מוציאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ה' וימותו בעולם הזה במגפה לעולם הבא) ואן דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין שנאמר יבמדבר הזה יתמו

ושם ימותו דברי רבי עקיבא ר' אליעזר אומר עליהם הוא אומר יאספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח ובו עדת קרח אינה עתידה לעלות שנאמר

ותכם עליהם הארץ בעולם הזה ויאבדו מתוך הקהל לעולם הבא דברי ר"ע ר"א אומר עליהם הוא אומר 5ה' ממית ומחיה מוריך שאול ויעל: גמ" ית"ר דור המבול אין להם חלק לעולם הבא שנאמר יוימח את כל היקום אשר על פני האדמה וימח את כל היקום בעולם הזה וימחו מן הארץ לעולם הבא דברי ר"ע ר"י בן בתירא אומר לא חיין ולא גדונין שנאמר ילא ידון רוחי באדם לעולם לא דין ולא רוח דבר אחר לא ידון רוחי שלא תהא נשמתן חוזרת לנדנה ר' מנחם יבר יוסף אומר אפילו בשעה שהקב"ה מחזיר נשמות לפגרים מתים נשמתן קשה להם בגיהנם שנאמר רוּהָבֶּם אַשׁׁתְּאַבְּלְבֶם: אתהרו יחשש תלדו קש רוחכם אש תאכלכם ת"ר יידור המבול לא נתגאו אלא בשביל מובה שהשפיע. להם הקב"ה ומה כתיב בהם °בתיהם שלום מפחד ולא שבט אלוה עליהם וכתיב יישורו עבר ולא יגעיל תפלט פרתו ולא תשכל וכתיב יישלחו כצאן עויליהם וילדיהם ירקדון וכתיב יישאו בתוף וכנור וישמחו לקול עוגב וכתיב בייבלו 🗓 ימיהם במוב יושנותם בנעימים וכתיב וברגע שאול יחתו והיא גרמה שאמרו לאל ייסור ממנו ודעת דרכיך לא הפצנו מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו אמרו כלום צריכין אנו לו אלא למיפה של גשמים יש לנו נהרות ומעינות שאנו מסתפקין מהן אמר הקב"ה ה' כי רבה רעת האדם וברבה נידונו שנאמר כל מעינות תהום רבה א"ר יוחנן שלשה נשתיירו מהם בלועה דגדר וחמי מבריא ועיניא רבתי דבירם ייכי השחית כל בשר את דרכו על הארץ א"ר יוחגן בלינה הגדר הזכר סבר א דעינא דבונ דבים בכי השחדות כל בשר אות דדכו על הגל א"ר אבא בר כהגא מלמד שהרביעו בהמה על חיה וחיה על בהמה והכל על אדם ואדם על הכל א"ר אבא בר כהגא וכולם חזרו חוץ מתושלמי ייניאמר ייה' לנח קץ כל בשר בא לפני א"ר יוחנן בא וראה כמה גדול כחה של חמס שהרי דור המבול עברו על הכל ולא נחתם עליהם גזר דינם עד שפשמו ידיהם בגול שנאמר כי מלאה הארץ חמם מפניהם והנני משחיתם את הארץ וכתיב בהחמם קם למטה רשע לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם ולא ®נה בהם א"ר אלעזר מלמד שזקף עצמו כמקל ועמד לפני הקב"ה ואמר לפניו רבש"ע לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם ולא נה בהם ∞(ואף על נח נחתם גזר דין שנא' ולא נח בהם) תנא דבי ר' ישמעאל אף על נח נחתך גזר דין אלא שמצא חן בעיני ה' שנאמר 22נחמתי כי עשיתם ונח מצא חן בעיני ה' יוינחם ה' כי עשה את האדם בארץ כי אתא רב דימי אמר אמר הקב"ה יפה עשיתי שתקנתי להם קברות בארץ מאי משמע כתיב הכא וינחם ה' וכתיב התם ייונחם אותם וידבר על לבם ואיכא דאמרי לא יפה עשיתי שתקנתי להם קברות בארץ כתיב הכא וינחם וכתיב התם 25וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו 26אלה תולדות נח [נח איש צדיק תמים היה בדורותיו] א"ר יוחנן בדורותיו ולא בדורות אחרים וריש לקיש אמר בדורותיו כ"ש בדורות אחרים א"ר חנינא משל דרבי יוחנן למה הדבר דומה לחבית של יין שהיתה מונחת וימח את כל היקום אשר על פני האדמה אם אדם חמא בהמה מה חמאה תנא משום רבי יהושע בן קרחה משל לאדם שעשה חופה לבנו והתקין מכל מיני סעודה לימים מת בנו עמד (ובלבל) [ופזר] את חופתו אמר כלום עשיתי אלא בשביל בני עכשיו שמת חופה למה לי אף הקב"ה אמר כלום בראתי בהמה וחיה אלא בשביל אדם עכשיו שאדם חומא בהמה וחיה למה לי 27מכל אשר בחרבה מתו 9ולא דגים שבים דרש ר' יוםי דמן קסרי מאי דכתיב 2°קל הוא על פני מים תקולל חלקתם בארץ מלמד שהיה נח הצדיק מוכיח בהם ואומר ים יהן קבו כהי החדב לאו הקב"ה מביא עליכם את המבול ומקפה נבלתכם על המים כזיקין שנאמר קל הוא להם עשו תשובה ואם לאו הקב"ה מביא עליכם את המבול ומקפה נבלתכם על המים כזיקין שנאמר קל הוא על פני מים ולא עוד אלא שלוקחין מהם קללה לכל באי עולם שנאמר תקולל חלקתם בארץ לא יפנה דרך כרמים מלמד שהיו מפנים דרך כרמים ₪ ∘אמר לו ומי מעכב אמר להם פרידה אחת יש לי להוציא מכם

א) [ירושלמי ל"ג מרגלים רשעים דור המבול. דכתיב [בהו] כי רבה רעת האדם (בראשית ו): העאים אנשי סדום. דכתיב בהו רעים וחטאים (שם יג): אבל עומדים הם כו'. שחיין ונדונים: גמ' נשמחן קשה להם בגיהנם.

> גלגל העין. שרואין טובתן שלימה והיו גובהין עיניהם ומנאפין אחר עיניהם: במים שדומה לגלגל העין. מעינות שנובעין ממקום קטן כמו עין: שלשה נשתיירו. מאותן מעינות של דור המבול שהיו חמין כדאמר לקמן [ע״ב] ברותחין קלקלו ברותחין נדונו: וכולן חזרו. להזדווג עם מיניהם: חוץ מתושלמי. עוף הוא שאוחז עדיין תרבות רעה שמודווג עם הכל. תושלמי עוף אחד ובמסכת חולין (דף סב:) גבי שמונה ספיקות איתא והרנוגא תושלמי ומרדה ודרכו של הותו

וכו"], ב) [תוספתא פי"ג], ג) [ל"ל ברבי יוסי וכ"א בילקוטן, ד) וחשש מין מון בהנך פסוקים אלא בסימן לו פי"א כתיב יכלו ימיהם בטוב ושניהם בנעימים], נכור המניהם בנעימים), (ב"ל אלהים), או [אי] בהם טוהה אחרי מנגענה נותן לב אלי כך פיכש"י שם, ע) [בע"י ובילקוט ליתל לכל אותן עשרה מיפותן, י) קידושין יג. ובחים קיג. כ) [ב"ל אמרו

הגהות הגר"א

וא] גמ' דור החדבר נרשם עליו אות ב: [ב] שם עדת קרח. נרשם עליו אות א: . [ג] שם ימיהם בטוב. ל"ל [ד] שם וארבות השמים נפתחו. נמחק ונ"ב ויסכרו מעינות תהום: [ה] שם כרמים. נמחק:

לעזי רש"י

אשטרי"א [אישטר"א]. הוויה, מהות, ישות.

בראשית ויג ראשית ויג בראשית ויג אל מַהָם לא מָהָם לְּמָשׁ בּראשית ויז בי בראשית ויז בי לא מָר הָשָׁה אַל הְילָה מִינִם הָאָל לְבּוּ: בראשית ויז בי לא הַעָּר הָשָׁה מִינִם בְּאָבֶי מִפֹּל אֲשֶׁר בָּהָב מִיהָם הְאָבְּי הָהָה בְּרֹרְמִי אָת הָאָלְף בֹנִי: בראשית ויז בי בראשית לעמוּ: בראשית ביים לא מִייִם הְּקָלֶל חָלְּמֶתָם בְּאָרֶץ לא יִפְּנָה בְּרָף בְּרְמִים: איוב כר יח